

Број: 1-03-3400-5/21-3
Датум: 28.04.2021.
Београд

Предмет: Коментари на Нацрт правилника о примени политике примереног коришћења, методологији процене одрживости укидања малопродајних додатних накнада за роминг и захтеву који пружалац услуга роминга подноси у сврху те процене дати у оквиру јавних консултација и одговори Агенције

У складу са одредбама чл. 34, 35. и 36. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 – др. закон, у даљем тексту: Закон), Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Агенција) је дана 26. марта 2021. године на својој интернет страници објавила позив стручној и широј јавности да у оквиру јавних консултација дају своје мишљење о Нацрту правилника о примени политике примереног коришћења, методологији процене одрживости укидања малопродајних додатних накнада за роминг и захтеву који пружалац услуга роминга подноси у сврху те процене (у даљем тексту: Нацрт правилника). Јавне консултације су трајале 10 радних дана и завршене су 12. априла 2021. године.

Своје коментаре на Нацрт правилника доставили су оператори:

- 1) A1 Srbija d.o.o. и
- 2) Telenor d.o.o.

Коментари A1 Srbija d.o.o.

A1 Srbija d.o.o. је дана 12. априла 2021. године доставио Агенцији допис број: K54/21 (заведен у Агенцији под бројем: 1-03-3400-5/21), у којем је изнео своје коментаре на Нацрт правилника.

Генерални коментар A1 Srbija d.o.o. се тиче приступа у праћењу смерница које европска регулатива, пре свега BEREC Смернице, дефинишу по питању RLAN модела, односно фазе која треба да ступи на снагу од 1. јула 2021. године за регион Западног Балкана. Према речима A1 Srbija d.o.o., наведене смернице у појединим деловима остављају могућност имплементације на начин како је предвиђено у националном саобраћају, а који не мора нужно пратити претходне фазе RLAN модела, те је предложио да у појединим деловима, који омогућавају флексибилнији приступ регулатора, Агенција уважи коментаре овог оператора у вези са могућношћу примене одређених техничких решења, а имајући у виду да је пракса у земљама Европске уније различита по питању имплементације RLAN модела у оној мери у којој то BEREC Смернице дозвољавају.

Стога је А1 Србија d.o.o. предложио да се у члану 3. Нацрта правилника додају нове одредбе које гласе:

Оператор јавне мобилне комуникационе мреже може да понуди корисницима пакете који би важили само у домаћем саобраћају. У том случају корисници морају да буду упознати да нису у могућности да користе услуге роминга на наведеним тарифама.

С обзиром да примена регулисаног интервала наплате може приморати оператора јавне мобилне комуникационе мреже да примени различите интервале наплате за малопродајне услуге у домаћем саобраћају и у ромингу, оператору јавних мобилних комуникационих мрежа дозвољава се да користи обрачунски интервал који има у националном саобраћају.

А1 Србија d.o.o. је такође доставио коментар који се односи на члан 4. став 7. Нацрта правилника са предлогом да се показатељи боравка и потрошње посматрају у временском периоду од најмање 60 дана уместо периода од четири месеца, за који сматра да је сувише дуг период уколико се утврди постојање ризика од злоупотребе или непримереног коришћења.

У погледу члана 4. став 8. Нацрта правилника А1 Србија d.o.o. је изнео предлог да се обавеза навођења на коју малопродајну услугу или услуге у мобилној мрежи се односе показатељ потрошње и минимално трајање периода посматрања дефинише у општим условима за пружање услуга корисницима, а не у уговорима.

А1 Србија d.o.o. је предложио допуну одредбе члана 4. став 10. Нацрта правилника, којом је прописано да се сваки дан у коме је корисник роминга пријављен на домаћу мрежу, у складу са ст. 6, 7. и 9. овог члана, рачуна као дан боравка тог корисника у Републици Србији. Допуна би, према предлогу А1 Србија d.o.o., подразумевала следеће:

Уколико се корисник током дана не пријави ни на једну мрежу (телефон је искључен), такав дан не би требало узети у обзир при утврђивању да ли је остварена већа потрошња у домаћем саобраћају у односу на роминг или дужи боравак корисника роминга у Републици Србији у односу на друге посећене економије у региону Западног Балкана.

Одговор Агенције:

У вези са коментаром А1 Србија d.o.o. о потреби праћења BEREC Смерница за примену Уредбе (ЕУ) 531/2012, измењену Уредбом (ЕУ) 2015/2120 и Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2016/2285 (Смернице о малопродајном ромингу), БоР (17)56, у регулисању RLAN режима, Агенција указује да је у погледу регулисања правила политике примереног коришћења, која су предмет Нацрта овог правилника, у складу са одредбом члана 6. став 2. Споразума о снижавању цена услуга роминга у јавним мобилним комуникационим мрежама у региону Западног Балкана (у даљем тексту: Споразум), у обавези да омогући примену правила политике примереног коришћења која одговарају истим правилима важећим у Европској унији.

Поводом предлога А1 Србија d.o.o. да се изврши допуна у члану 3. Нацрта правилника у погледу прописивања могућности мобилног оператора да понуди пакете који би важили само

у домаћем саобраћају, Агенција указује да Законом, подзаконским актима и појединачним одлукама Агенције мобилним операторима није прописана обавеза да својим крајњим корисницима пружају услугу роминга у јавним мобилним комуникационим мрежама, што подразумева да оператори свакако могу у својој понуди имати тарифе које уопште не обухватају услугу роминга. Уједно, предмет Нацрта овог правилника је примена политике примереног коришћења коју мобилни оператори могу примењивати на потрошњу регулисаних малопродајних услуга роминга, методологија процене одрживости укидања малопродајних додатних накнада за роминг, као и захтев који се подноси у сврху те процене, те би, поред већ постојећег одсуства предметне обавезе мобилних оператора, било нецелисходно регулисати питање пакета који не укључују услугу роминга Нацртом овог правилника.

Агенција напомиње да када мобилни оператор обезбеди крајњем кориснику услугу роминга у јавним мобилним комуникационим мрежама, услуга роминга у региону Западног Балкана мора бити пружена у складу са одредбама Споразума, решењем Агенције број: 1-03-34900-3/19-15 од 17.6.2019. године и подзаконским актом Агенције којим се уређује политика примереног коришћења.

Оператори не смеју наплаћивати омогућавање услуге роминга, у складу са ставом III. диспозитива решења Агенције број: 1-03-34900-3/19-15 од 17.6.2019. године. Дакле, није дозвољено да оператор има две различите цене за исти тарифни план са и без услуге роминга, што значи да крајњи корисник који у оквиру свог тарифног плана нема омогућену услугу роминга, неће имати право да уз одређену накнаду користи услуге роминга у оквиру свог постојећег тарифног плана.

Прелазак са тарифе без роминга на тарифу са ромингом мора бити инициран од стране корисника, који треба да да свој изричит пристанак пре него што се такав прелазак изврши. Приликом преласка крајњег корисника са тарифе која не укључује услугу роминга на тарифу са омогућеном услугом роминга и обрнуто, морају се поштовати исте процедуре као и приликом преласка између неких других тарифа, односно механизам једноставног и брзог преласка са једне на другу тарифу не сме се користити за заобилажење примене обавеза утврђених решењем Агенције број: 1-03-34900-3/19-15 од 17.6.2019. године.

Што се тиче предлога допуне у члану 3. Нацрта правилника у вези са обрачунским интервалом, Агенција истиче да је питање обрачунског интервала регулисано решењем Агенције број: 1-03-34900-3/19-15 од 17.6.2019. године. Наиме, у ставу II. тачка б) диспозитива овог решења је утврђено да се почев од 1.7.2019. године до 30.6.2021. године наплата додатне накнаде за регулисане одлазне позиве у ромингу и накнаде за регулисане долазне позиве у ромингу врши по секунди, а оператори из става I. диспозитива овог решења могу применити иницијални минимални обрачунски период који не може бити дужи од 30 секунди за регулисане одлазне позиве у ромингу. Ставом X. диспозитива овог решења овакав начин наплате обухваћен је и периодом од 1.7.2021. године, упућивањем на примену става II. диспозитива овог решења.

Став Агенције је да оператори могу у погледу додатне накнаде за регулисане одлазне позиве у ромингу применити иницијални минимални обрачунски период који не може бити дужи од 30 секунди, а у погледу компоненте домаће малопродајне цене роминг тарифе могу применити обрачунски интервал који примењују у националном саобраћају. Оператори могу одлучити да иницијални минимални обрачунски период који важи у погледу додатне накнаде (не дужи од 30 секунди) примене и на компоненту домаће малопродајне цене, чак и када се не примењује додатна накнада за роминг.

У вези са предлогом А1 Србија d.o.o. да период посматрања показатеља из члана 4. став 7. Нацрта правилника треба да износи најмање 60 дана уместо четири месеца, Агенција указује да је одредбом члана 6. став 2. Споразума прописана обавеза Потписника Споразума да омогуће примену правила политике примереног коришћења која одговарају истим правилима важећим у Европској унији, а имајући у виду да је Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2016/2286 о детаљним правилима о примени политике примереног коришћења, методологији процене одрживости укидања малопродајних додатних накнада за роминг и захтеву који подноси пружалац услуга роминга у сврху те процене (у даљем тексту: Уредба 2016/2286) прописан период посматрања показатеља од најмање четири месеца, Агенција не може одступити од дефинисаног временског периода.

Поводом предлога А1 Србија d.o.o. да су члану 4. став 8. Нацрта правилника обавеза навођења на коју малопродајну услугу или услуге у мобилној мрежи се односе показатељ потрошње и минимално трајање периода посматрања дефинише у општим условима за пружање услуга корисницима, а не у уговорима, Агенција поново истиче да је одредбом члана 6. став 2. Споразума прописана обавеза Потписника Споразума да омогуће примену правила политике примереног коришћења која одговарају истим правилима важећим у Европској унији. У члану 4. Уредбе 2016/2286 је прописано да ће пружалац услуга роминга прецизирати у уговорима са корисницима роминга на коју се малопродајну услугу или услуге у мобилној мрежи односе показатељ потрошње и минимално трајање периода посматрања. Из тих разлога, Агенција не може прихватити наведени предлог А1 Србија d.o.o.

Што се тиче предлога за допуна одредбе члана 4. став 10. Нацрта правилника у вези са начином рачунања дана боравка корисника у Републици Србији, Агенција указује да пружалац услуга роминга треба на основу доступних података да процени да ли је остварен дужи боравак корисника роминга у Републици Србији у односу на друге посећене економије у региону Западног Балкана, те приликом утврђивања овог показатеља треба да узме у обзир само дане током којих се корисник роминга пријавио на домаћу мрежу, како је наведено у члану 4. став 10. Нацрта правилника. То само по себи значи да уколико се корисник током целог календарског дана у трајању од 24 часа не пријави ни на једну мрежу (у случају када је телефон искључен), такав дан се не узима у обзир при утврђивању да ли је остварен дужи боравак корисника роминга у Републици Србији у односу на друге посећене економије у региону Западног Балкана. Стога, Агенција сматра да је предложена допуна одредбе члана 4. став 10. Нацрта правилника сувишна. Такође, Агенција напомиње да се под појмом „пријава на мрежу” подразумева да је довољно да је мобилни уређај само повезан на мрежу, односно да стварна

употреба мобилног уређаја није потребна за разматрање показатеља боравка. Само у случају када се утврђује критеријум да ли је остварена већа потрошња у домаћем саобраћају у односу на роминг, захтева се стварна употреба мобилног уређаја.

Коментари Telenor d.o.o.

Telenor d.o.o. је дана 12. априла 2021. године доставио Агенцији допис број: 25/102/21 (заведен у Агенцији под бројем: 1-03-3400-5/21-1), у којем је изнео своје коментаре на Нацрт правилника.

Telenor d.o.o. је истакао да је чланом 4. став 5. Нацрта правилника прописано да у циљу спречавања злоупотребе или непримереног коришћења регулисаних малопродајних услуга роминга које се пружају по важећим домаћим малопродајним ценама, пружалац услуга роминга може применити, у складу са законом којим се уређују електронске комуникације у делу који се односи на обраду података о саобраћају, правичне, разумне и сразмерне контролне механизме, засноване на објективним показатељима ризика од злоупотребе или непримереног коришћења изван оквира повременим путовањима у региону Западног Балкана.

Додатно, у члану 4. став 9. и 10. Нацрта правилника наводи се да већа потрошња у домаћем саобраћају у односу на роминг или дужи боравак корисника роминга у Републици Србији у односу на друге посећене економије у региону Западног Балкана током утврђеног периода посматрања сматрају се доказом да нема злоупотребе или непримереног коришћења регулисаних малопродајних услуга роминга. Сваки дан у коме је корисник роминга пријављен на домаћу мрежу у складу са ставом 6, 7. и 9. овог члана Нацрта правилника, рачуна се као дан боравка тог корисника у Републици Србији.

Telenor d.o.o. је у свом коментару указао да је, узимајући у обзир да Закон јасно разликује обраду података о саобраћају и обраду података о локацији, а да је у Нацрту правилника предвиђена обрада података о саобраћају (сагласно Закону), потребно да се прецизира на који начин је предвиђено да се утврди дужи боравак корисника на бази обраде података о саобраћају, а не и локацији.

Одговор Агенције:

У погледу коментара Telenor d.o.o. који се тиче питања обраде података о саобраћају и обраде података о локацији, Агенција жели да укаже на садржину појма „подаци о саобраћају“ у смислу одредбе чл. 122. Закона, а имајући у виду одредбе Директиве 2002/58/ЕЗ Европског парламента и Савета од 12. јула 2002. године о обради података о личности и заштити приватности у области електронских комуникација (у даљем тексту: Директива 2002/58/ЕЗ), која је део регулаторног оквира Европске уније из 2002. године са којим је Закон усклађен.

Наиме, одредбом члана 6. став 2. Споразума је прописана обавеза Потписника Споразума да омогуће примену правила политике примереног коришћења која одговарају истим правилима важећим у Европској унији, те је одредбом члана 4. став 5. Нацрта правилника регулисано да пружалац услуга роминга може применити, у складу са законом којим се уређују електронске комуникације у делу који се односи на обраду података о саобраћају,

правичне, разумне и сразмерне контролне механизме, засноване на објективним показатељима ризика од злоупотребе или непримереног коришћења изван оквира повременим путовањима у региону Западног Балкана, по угледу на одредбу члана 4. став 4. Уредбе 2016/2286. Наведеном одредбом је предвиђено, између осталог, да пружалац услуга роминга може, у контексту обраде података о саобраћају у складу са чланом 6. Директиве 2002/58/ЕЗ, применити правичне, разумне и сразмерне контролне механизме.

Члан 6. Директиве 2002/58/ЕЗ се односи на податке о саобраћају, док се члан 9. Директиве 2002/58/ЕЗ односи на податке о локацији који нису подаци о саобраћају, те је на исти начин поступио и наш законодавац у процесу усклађивања са одредбама ове директиве у члану 122. Закона, који се тиче података о саобраћају, и члану 123. Закона, који се тиче података о локацији који нису подаци о саобраћају.

Од кључног значаја је имати у виду 15. уводну изјаву Директиве 2002/58/ЕЗ, у којој се наводи да подаци о саобраћају, између осталог, могу обухватати податке који се односе на рутирање, трајање, време или обим комуникације, на употребљени протокол, на локацију терминалне опреме пошиљаоца или примаоца, на мрежу на којој комуникација започиње или се завршава, на почетак, крај или трајање везе. Такође, у 35. уводној изјави Директиве 2002/58/ЕЗ предвиђено је да се у дигиталним мобилним мрежама подаци о локацији који садрже географску позицију терминалне опреме корисника мобилне мреже обрађују како би се омогућио пренос комуникација, а такви подаци представљају податке о саобраћају регулисане чланом 6. ове директиве.

Дакле, у конкретном случају, подаци о локацији које пружалац услуга роминга обрађује ради утврђивања дужег боравка корисника роминга у Републици Србији у односу на друге посећене економије у региону Западног Балкана потпадају под податке о саобраћају у смислу члана 122. Закона.